

Márk evangéliuma

Lekció: Ef. 2.1-10

Textus: Mk. 10.46-52

2012. febr. 26

Gazdagrét

Meglátni Jézust...

Márk evangélista számára az üdvösség lelki látás. A vak Bartimeus meggyógyításának története ezt példázza. A tizenkét tanítvány értetlenkedéséről (azaz vakságáról) olvashatunk az előző fejezetekben. Nem értik, hogy ha Jézus Isten Fia, miért kellene meghalnia. Nem értik, hogy miről beszél Jézus, amikor halálát és feltámadását említi. Az egyik értelmetlen, a másik meg lehetetlen. Nem értik, mi köze ennek Isten uralmához, aminek eljövetelét hirdette. Nem értik, hogy ha Jézus – sőt, ők maguk is! – betegeket gyógyítottak, megkötözötteket szabadítottak meg, ha kiáradt Isten hatalmas ereje, akkor hogyan vezetne ez Jézus halálához. Vakok, akik nem látnak. Nem testi szemeikkel, nem ott a hiány. Belső látás, lelki megértés hiányzik. Halljuk, hogy Jézus meghal és feltámad, eljut a fülünkig, eljut az értelmünkig... csak nem tudunk vele mit kezdeni. Itt van, körülöttem van, hétről hétre szembesülsz vele, és mégis homályos és zavaros minden. Tudod, érzed, hogy „nem áll össze a kép”, hogy „nem látsz”, és vágysz a világosságra; máskor azonban bosszant, hogy miért hallod újra és újra ugyanazt a történetet, Jézus halála és feltámadása történetét. Hiszen a mi helyzetünk nem különbözik oly sokban a Jézus korabeli tanítványok helyzetétől, de a köztük és köztünk eltelt kétezer év minden Jézus követőjének vagy keresőjének a helyzetétől sem. Sötétség, borús, homály, már-már azt hisszük, hogy dereng, majd újra nem értünk semmit.

Márk evangélista számára az üdvösség lelki látás. Ez a látás azonban senkinek sem adatik magától értetődően. A legtöbben úgy születünk, hogy látunk; de – Jézusra, Isten uralmának természetére nézve – mindannyian vakon jövünk a világra. Látás csak gyógyulás következtében születik. Bartimeus története így áll előttünk. Ezzel a történettel pedig, a mai napon, Márk evangéliumának a korábban megkezdett magyarázatát folytatjuk. Az kívánjuk látni, megérteni, hogy milyen út vezetett el Jézus Krisztus halálához és feltámadásához, és mit jelent őt ezen az úton követni. Az a vágyam és imádságom, hogy Bartimeussal együtt mindannyian mondjuk, kiáltsuk: Jézus, azt kívánom, hogy újra lássak. Hogy lássalak úgy, ahogy még nem láttalak; értsenek és szeresselek úgy, ahogy még nem értettek és nem szerettek soha.

Először azt a kérdést tesszük fel, hogy mit jelent Jézust látni; majd azt, hogyan nyílik meg a szemünk; és végül arra tekintünk, hogy mindez mire hív bennünket a mai napon - akár vaknak, akár látónak tartjuk magunkat.

I. Mit jelent Jézust meglátni?

Márk evangélista a következő választ adja a kérdésre: egy sehova nem tartó szerencsétlen emberből Jézus látása által egy helyreállított ember lesz, aki egy új útra indul. A passzív sodortatásból aktív követővé lesz. A történet elején egy vak koldus ül az út mellett. A történet végén egy látó ember követi Jézust az úton. A vak koldus az, akit minden nap kivezetnek és kitesznek az út szélére, hogy legalább az összekoldult

pénzből járuljon hozzá ahhoz, hogy családja eltartja őt. El kell szenvednie, hogy kivezetik Jerikó városából a Jeruzsálembe vezető főútra. El kell hordoznia a kiszolgáltatottságot, hogy nem látja, csak hallja, ami körülötte zajlik. El kell szenvednie a kéregetést elutasító durva választát éppen úgy, mint az atyáskodó alamizsnálkodók aláhajló felsőbbrendűségét. Ki van téve a gúnynak, és ki van téve azon jóakaróknak, akik úgy adnak, hogy közben éreztetik vele, hogy ő senki és semmi. Meg kell várnia, az estét, hogy érte jöjjenek és hazavezessék. A történet végén ugyanez az ember lát, és mint látó, követi azt, aki visszaadta látását. Tudatosan indul Jézus után a jeruzsálemi úton, amely Jézus számára pár nap múlva a halálba vezető útnak bizonyul. Bartimeus dönt arról, hogy merre megy, és mit kezd azzal, hogy újra lát.

Mielőtt Jézus megnyitotta a szemét, passzívan sodortatott, miután meglátta Jézust, aktív követőjévé lett. Két olyan állapot, amit a modern, független és autonóm ember mindenképpen elkerül. Először azért, mert ki az, aki elismerné, hogy az élete valójában passzív sodortatás, ki van téve olyan eseményeknek és erőknek, amelyeket elszenved, és valójában nem szabad? Másodszor meg azért, mert ki szeretné, ha élete meghatározó dimenziója az lenne, hogy ő csak egy követő, valaki más nyomában jár, valaki más útján jár, valaki másnak rendeli alá az életét? (Hiszen ezt jelenti a követés, a tanítványság.) Az első ellen tiltakozunk, mert nem lehet így. A másodikat meg nem akarjuk, mert ne legyen így. Hiszen az ember a maga ura (akar lenni), aki meg van győződve arról, hogy lát – tehát saját maga jó irányba kormányozza az életét. De ha még el is ismerné, hogy eltévedt és vakon tapogatódzik, akkor is azért akarna újra látni, hogy kézbe vegye az életét.

Bartimeus gyógyulásának története éppen ezért paradigmaticus. Elbeszéli nekünk a nagy bibliai igazságot, amely szerint csak illúzió, hogy az ember a maga ura. Igen, számos dologban önállóbbak, szabadabbak vagyunk, mint egy út szélén ülő vak koldus... És számos dologban ugyanolyan kiszolgáltatott az életünk. Lehet ez valakinek a személyes, egyéni tehetetlensége, talán betegség, családi konfliktus, titkos szenvedélybetegség vagy bármiféle függőség, esetleg egy korábbi rossz döntés súlyos következménye és tehertétele. De megsejtjük gyakran ezt a kiszolgáltatottságot nagyobb léptékben, társadalmi szinten is. Sodortatunk az által, hogy mikor és hova születtünk, milyen lehetőségek nyílnak, hogyan alakul a politikai, gazdasági, világgazdasági helyzet. Nem tudjuk, a világ melyik pontján történik valami egy napon azért, hogy a másik napon a magunk bőrén érezzük annak következményeit, amelyek hatással vannak családunkra, gyermekeinkre, jövőbeli álmainkra, felépített terveinkre. Igen, sok szempontból ki vagyunk téve az út szélére, és olyan erőkön függünk, amelyeket nem választottunk.

Persze a Biblia ennél tovább megy, és sokkal mélyebb, egzisztenciális szinten ragadja meg a kiszolgáltatottságunkat. Pál így fogalmaz *„halottak voltatok a vétkeitek és bűneitek miatt, amelyekben egykor éltetek e világ életmódja szerint; igazodva a levegő birodalmának fejedelméhez...”* Azaz legyünk akár sikeresnek mondott, aktív, céltudatos emberek, vagy legyünk a társadalom ún. vesztesei, tehetetlenek és az „út mellett ülők”, mégis van valami egyetemes, mindenkit elérő, mindent átjáró, dermedt bénultságunk, amit a Biblia halálnak nevez. Ezen a ponton túllép a „vakság” képén, és egyenesen halálról beszél. Azért, mert az Isten nélküli életet teljes kiszolgáltatottságnak

és ebből fakadó sodródásnak látja, hiszen semmit nem tehetünk ellene. Ahogy a vak nem nyitja meg saját szemeit, úgy a halott még kevésbé lehel életet önmagába. Ez az az állapot, amit a mai ember gyakran a szabadsággal és függetlenséggel azonosít, Isten azonban elveszettségnek, vakságnak, sőt halálnak mond. Az életről pedig így szól Pál: „*De Isten, gazdag lévén irgalomban, az ő nagy szeretetért, amellyel minket szeretett, minket is, akik halottak voltunk bűneink miatt, életre keltett a Krisztussal együtt...*” A Krisztussal együtt... már megint csak nincs függetlenség, autonómia, hiszen élet van, de csak valakivel együtt, valakivel közösségben, valakit követve. Ez a tétje annak, hogy valakinek megnyílik a szeme, meglátja Jézust, és passzív sodródóból aktív követővé lesz.

II. Hogyan történik a szemek megnyílása?

Jézus és Bartimeus gyógyító találkozásában. A történet ebben is paradigmászerű, hiszen minden látás Jézussal való találkozásból születik. A találkozás többféle módon történik, sőt, mindenkié más, de senki sem fog látni találkozás nélkül.

Ebben a találkozásban a vak koldus, Bartimeus kezdeményez: „*Dávid Fia, Jézus, könyörülj rajtam!*” Mi kell ahhoz, hogy valaki kezdeményezzen Jézusnál? Hogy valaki megszólítsa, amint Bartimeus tette? Talán túlságosan is magától értetődő, de mégis hadd mutassak rá, mert gyakran éppen az evidenciákra nézve is vakok vagyunk. Az egyik, hogy elismeri a szükségét, a rászorultságát. A másik elengedhetetlen tényező, hogy hisz abban, hogy Jézus meg tudja nyitni a szemeit. A kettő együtt indít kezdeményezésre. Bartimeus tudja, hogy vak. Ezt persze nem nehéz elismerni, különösen, ha valaki látó emberek között él. De próbálj elképzelni egy olyan társadalmat (mondjuk egy falut), ahol mindenki vakon született. Az a norma, hogy senki sem lát. És amikor megjelenik egy látó ember, és elkezd arról beszélni, hogy van több, mint amiben a falu lakosai élnek, azok kételkednek, gyanakodnak, hárítanak. Nálunk az a norma, hogy nem látunk (bár ezt nem így fogalmaznák, hiszen ennek így számukra nincs értelme). Ezért inkább úgy kellene mondanunk, hogy mindannyian abban a megértésben, látásban élnek, hogy a fény, a színek nem jelentenek nekik semmit sem. Az ő szemszögükből nézve az az értetlen, a vak, aki valami egészen másról akarja meggyőzni őket. Talán értjük a példát. Nehéz egy olyan világban, mint a miénk, elismerni azt, hogy a legfőbb bajunk, hogy nem értjük, nem látjuk, nem ismerjük Jézus Krisztust. A többség így van ezzel, és nem tűnik úgy, hogy vakok lennének. Sőt, sokkal inkább a többség gondolja, hogy Jézus követői vakok, értetlenek, becsapottak. Sötétek... Nehéz tehát elismerni, hogy Uram, nem látok...

A másik elengedhetetlen eleme a kezdeményezésnek, hogy Bartimeus hiszi, hogy Jézusnak van hatalma őt meggyógyítani. Ha nem így lenne, nem kiáltozna kitaratóan, nem akarna minden áron találkozni vele. A találkozást megelőzte, meg kellett hogy előzze Jézus híre. Különben miért kezdene el kiáltozni, amikor meghallja, hogy Jézus arra halad el nagy tömeg által körülvéve? Gondold el, milyen fura, valószínűtlen helyzet ez. Egy vak arra kéri az arra elhaladó embert, hogy gyógyítsa meg. Ennek csak egy magyarázata lehet, hogy valamit tud. Talán hallott csodáiról, talán hallotta, hogy Messiásnak tartják (akiről köztudott, hogy meg fogja nyitni a vakok szemeit), és ezért

is szólítja őt a messiási címmel: „*Dávid Fia*”. Lehet, hogy régóta várt erre a pillanatra, többször lejátszotta magában; az is lehet, hogy eddig szkeptikusan elengedte a füle mellett a Názáreti Jézusról szóló híreszteléseket, és most egészen váratlanul gyúlt fel szívében a hit. Mindenesetre megvolt benne e kettő, ami a kezdeményezéshez elengedhetetlen: elismerte, hogy vak, és hitte, hogy Jézus megnyithatja szemeit.

A találkozás pillanatában (amelynek létrejöttéhez a fontoskodók miatt nem kevés kitartásra volt szükség) egy újabb váratlan akadály bukkant fel. Jézus egy kérdést intéz hozzá: „*Mit kívánsz, mit tegyek veled?*” Ezek a szavak Bartimeus szívéig hatolnak, még pedig erősen megpróbáló, megvizsgáló éllel. Vajon ki fogja-e mondani, amit szeretne? Vagy esetleg az utolsó pillanatban megfutamodik, és csak egy kis alamizsnát kér? Ismerjük a helyzetet, amikor valakitől kérni szeretnénk valami nagyot, készülünk is rá talán, de amikor oda jutunk, hogy megtegyük, nem merjük kimondani (pl. amikor valaki szerelmes...). Vagy eleve úgy készülsz, hogy ha az illető szóba hozza titkolt vágyad, akkor igent mondasz rá, de ha nem teszi, te sem fogsz előállni vele. Viszik Bartimeust Jézus elé... Most, most van a pillanat. Most, most dől el, hogy fogok-e újra látni... fények, színek, arcok, emlékek... Ha most nem, ha ez nem sikerül, nincs semmi remény. Bartimeust vezetik Jézus elé. És akkor Jézus felteszi ezt szörnyen nehéz kérdést: „*Mit kívánsz, mit tegyek veled?*” – és most próbára tétetik a hited. Kimondod, vagy inkább visszavonulsz? Kimondod, és ezzel kockáztatsz: most kiderül, hogy létezik-e látás, hogy meg tudja-e Jézus nyitni a szemeid, vagy inkább elkerülsz a hitnek e kockázatát, mert még mindig jobb vakon koldulva az út szélén álmodozni, hogy létezhet gyógyulás – mint esetleg csalódnai, hogy nem tette meg... „*Mit kívánsz, mit tegyek veled?*” De Bartimeus szívében felgyúlt az igaz hit: „*Mester, hogy újra lássak.*” Jézus pedig egy szavával meggyógyította: „*Menj el, a hited megtartott téged.*” – „*És azonnal újra látott, és követte őt az úton.*” Mit jelent mindez nekünk, keresőknek és követőknek, itt és most?

III. Mire hív minket Bartimeus története?

Először azokhoz szólok, akik még nem mondanák, hogy ők Jézus követői. A történet tanít és a történet meghív. Azt tanítja, hogy Jézust meglátni és megismerni nem emberi lehetőség, nem emberi képesség kérdése. Sem munka, sem intellektuális erőfeszítés, sem tanulás, sem valamilyen érzelmi állapot elérésére való törekvés nem azonos a gyógyító találkozással. A lelki szemek megnyílása nem fejlődés következménye és nem erőfeszítés gyümölcse. (Illusztáció: nem arról van szó, hogy egy besötétített üvegű szobában ülsz, és egyszer csak elkezded lemosni az ablakot. Hanem arról, hogy szólsz annak, aki kívül van, hogy mossa le az ablakot...) És éppen ezért a történet, illetve annak főszereplője, Jézus meghív. „*Mit kívánsz, mit tegyek veled?*” Kérdése megelőzi kérésed. Kérdése meghív, hogy kérjél. Hogy megszólítsd, hogy imádkozz... Hogy meglásd, hogy az imádság valójában koldulás. Mert ott nem egyezkedünk, hanem szegénységünk elismerve kérünk. Ez a titka a Jézus országába, uralmába való belépésnek: „*Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.*” (Mt. 5.3) Persze mindennek kiforrása lehet egy folyamat része az életünkben. De fontos, hogy tudjuk, ő az, aki szemeket nyit meg.

Mit üzen a történet azoknak, akik úgy tekintenek magukra, hogy elnyerték a látásukat és követik Jézust az úton? Elsősorban emlékeztet, és az emlékeztetés által bátorít és buzdít. Emlékszel arra, amikor találkoztál vele? Amikor elhangzott a kérdés: „*Mit kívánsz, hogy mit tegyek veled?*” Szólt a válasz: „*Mester, hogy újra lássak.*” És láttál, és örömmel, hálával követted őt. Kerested az akaratát, égett szívedben az engedelmesség iránti vágy. Láttad, hallottad, vele voltál. Igen, egy nap látásra jutottunk, de lehet, hogy látásunk elhomályosult: ma már nem látunk, csak emlékezünk arra, hogy valamikor láttunk. Azaz, egy példával élve, nem látjuk azt, aki előttünk megy, és ezért nem is követjük őt... mert valahol útközben leültünk újra az út szélére, a porba. Okoskodunk a látásról... tanácsokat osztogatunk a vakoknak... magabiztosak vagyunk, hogy látunk... de közben már nem követjük őt az úton. Az úton, amely kockázatos és áldozatos. Amelyen Bartimeus követte Jézust Jeruzsálembe, a virágvasárnapi dicsőségbe, a nagypénteki kiszolgáltatottságba, a húsvéti feltámadásba. Mire hív bennünket ma Jézus? Hogy lássuk őt, értsük és szeressük őt jobban, mint bármikor, és hogy kövessük őt, engedelmeskedjünk neki ezen az úton. Hogy tekintsünk bele halála és feltámadása nagy titkába, az értünk ott kiáradt isteni szeretetbe.

Befejezésül hadd világítsam meg egy másik képpel is azt, ami a szívemen van azzal kapcsolatosan, hogy mire hív bennünket Jézus (nemcsak ma, hanem ezzel a sorozattal). Kedden kaptam egy videót, amely egy olyan fiatalembről szól, aki biztosítás nélkül mászik meg több száz méteres sziklafalakat. Csak egyetlen rossz mozdulat, és zuhan a mélységbe. Láthatjuk mászásait, valamint vall arról, hogy miért teszi ezt. Amint néztem a filmet, (<http://www.youtube.com/watch?v=SR1jwwagtaQ>), azon kívül, hogy a gyomromban éreztem a félelmet, egy előző napi olvasmányom gondolatai visszhangoztak bennem nagyon erősen. Paul Tillich, egy amerikai teológus, „végső ügynek” nevezi a hitet, és ezalatt a következőt érti: 1. a hit az, ami számodra a legtöbbet jelenti; 2. az, ami értelmet ad az életednek; 3. az, amiért hajlandó vagy minden mást feláldozni. Amint láttam, hogy ennek a férfinak mit jelent mindent feltenni arra, hogy biztosítás nélkül mássza meg a több száz méteres függőleges sziklafalat, folyamatos életveszélyben, azon gondolkoztam: vajon mit jelent nekem tillichi értelemben a hit. Mit jelent Jézust meglátni, és látva követni? És ha érted most ennek a súlyát, akkor hallod is őt: „*Mit kívánsz, mit tegyek veled?*” – És remegve, de hálával mondod: „*Mester, hogy újra lássak.*” Ámen.